

Osnova výuky českého jazyka

Cíl: žáci rozlišují a správně používají předložky s,se,z,ze a předpony s-, se-, z-, ze-, vz-, vze-,

Umí dělit slova na konci řádku, správně používají skupiny bě/bje, vě/vje, pě, mě, mně

Opakování: budeme opakovat a procvičovat pravopis i/y uprostřed slova i v koncovkách, slovní druhy, podmět a přísudek (druhy, vyjádření slovním druhem).

Nové učivo: předpony s-, se-, z-, ze- vz-,vze-, skupiny bě, pě ,vě,mě (prohloubení ze 4. ročníku), dělení slov.

Výklad a procvičení můžete najít na těchto stránkách:

<https://www.pravopisne.cz/2011/10/pravidla-psani-s-z-vz/>

<https://www.mojecestina.cz/article/2009040804-psani-predpon-s-z-a-vz-2-predpona-z>

<http://www.ascestinaru.cz/stravit-nebo-ztravit-aneb-jak-na-predpony-se-ze>

<https://www.pancelcino.cz/deleni-slov-na-konci-radku/>

Učebnice str.70-71, PS 19 - 24

Do sešitu si запиšte:(jsem tak hodná, že si můžete vytisknout a nalepit)

Předpony s-, se-,z-, ze-, vz-,vze-

1. Předponu s-, se- píšeme v těchto případech: a) směr shora dolů(*shodit, schlípnout, schýlit se, skulit se, spadnout (spádný), spatra, spláchnout (splašky), spustit se (spousta), stáhnout, stočit, strčit (sestrčit)*)

b) směr z povrchu pryč
(*scestný, sčesat, seškrábnout, sešlapat, sfouknout, sklouznout, sesmeknout se, smést, splakat (nad výdělkem)*) apo

c) směr dohromady
(***pohyb či výsledek pohybu k sobě, doprostřed, dohromady sbíjet (sbíječka), sblížit se, sdružit se, sestavit, shledání, shon,***

schoulit se, schůze, skamarádit se, skupina (seskupit), smíchat, spatný (stoj), spíchnout, spínat, spis (sepsat), sprádat, stisknout, stýkat se apod.

2. Předponu z-, ze- píšeme při změně stavu nebo dokončení děje

3. Předponu vz-, vze- píšeme ve směru zdola nahoru

POZOR! Mnoho slov odporuje těmto pravidlům a musíme si je pamatovat.

Například: *strávit potravu, strávit dovolenou, strávit urážku* či *skončit*,

s-: *schovat se, schrupnout si, sklidit, skonat, skončit, skoupit, skoupý, spáchat, spálit, spasit, splašit se, splatit, splnit, spořádat, spotřebovat, spropitné, stěžovat si (proti ztěžovat někomu práci), stmívat se, strávit, strnout, strpět, stržit, stvořit, stýskat si*

z-: *zhostit se, zkoumat (zkumavka), zkoušet (zkouška, zkušenost), zpěčovat se, zpívat (zpěv), zplihlý, zpověď, zpupný, způsob (způsobilý), zpytovat, ztepilý, ztopit (spálit i pokradmu sebrat), ztopořit se, ztrácet (ztráta), ztuchlý*

Bylo by dobré, kdybyste si slova k zapamatování napsali na kartičku, kterou byste měli při sobě.

Nový zápis do sešitu:

Psaní skupin bě/bje, vě/vje, pě, mě/mně

Vždy píšeme jen pě.

Začíná-li kořen slova hláskou j, píšeme bje, vje. – ob+jezd, v+jezd x oběd, věc

Psaní mě/mně: jemný – jemně, strmý – strmě.

Dělení slov na konci řádku – nejčastěji po slabikách.

Vytisknout:

Přepiš v 1. osobě čísla množného podmiň. způsobu:

Rád bych se podíval večer do města.

Prošel bych se ulicí, abych viděl osvětlené výklady a lidi kolem nich.

Pozoroval bych, co nakupují.

Vzpomněl bych si na rodiče a koupil bych jim také něco hezkého.

Potom bych se těšil, až uvidím, jakou budou mít radost.-

_ Doplň předpony s-, z-, vz-:

___ trávit prázdniny, ___ hrabat seno, ___ pozorovat nebezpečí, těžká ___ kouška,
___ leva i ___ prava, ___ dola i ___ hora, ___ páteční jízdenka, ___ tratit ___ tvrzenku,
___ končit výuku, za ___ pít hymnu, ___ úrodnit půdu, ___ těžovat si na
bolest, ___ cenná ___ bírka, radostné ___ hledání, rychle ___ chladnout

Doplň ě – ně:

Skrom ___ jšího člověka neznám. Měl bys být už rozum ___ jší. Jem ___ jší písek už
neměli? Je nad slunce zřejm ___ jší, že se zmýlil. Petr byl mezi kamarády
znám ___ jší pod přezdívkou Čára. Všichni význam ___ jší malíři tvořili v Paříži. Jsi
sebevědom ___ jší, než je žádoucí. V tem ___ jších prostorách se bál. Slavkov je ve
Francii znám ___ jší než Brno.

Doplň předložky s, z:

Dům byl postaven ___ cihel. Bavit se o tom ___ tebou nebudu. Kamaráda
nespustil ___ očí. Zlikvidovali jsme zásoby ___ loňska. Poslali nám pozdrav ___
dovolené. Učitelé ___ nároků neslevili. Vytrhl listy ___ této knihy. Musíš se ___ tím
vyrovnat. Prstem se měnil ___ generace na generaci. Nespokoj se ___ průměrem.

Doplň – napiš ke slovesu správnou předponu s-, z-, vz-:

_ maž pořádně tabuli. Můj dědeček brzy _ šedivěl. Na táboře jsme každé ráno
_ tyčili vlajku. _ bíráte také poštovní známky? Poslední zbytky sněhu rychle
_ mizely. Tváře jim _ červenaly radostí. Děti se _ bíhaly ze všech stran. Tatínek

_bil několik prkýnek a budka byla hotova. Koně se divoce _pínali. Látka po vyprání _bělela.

Přidej předpony s-, z-, vz

1. Voda _stékala na zem.
2. Na podzim listí _padalo.
3. Mléko na plotně _kypělo.
4. Jan _ foukl svíčku.
5. Chtěl bych rychle _hubnout.
6. Budu se _cházet s kamarády.

Doplň tato slovní spojení:

novinová _práva

vojenský –běh

zásadní _měna

_bít budku

_pěvník písní

_bírat brambory

1. Doplňte předpony roz-, bez-, od-, nad-, před- a přečtěte:
Děti byly ___sazeny, aby dobře viděly na tabuli. Květiny byly ___sázeny, aby měly dost světla. Ucpal se ___tok z vany. Každé slohové vyprávění má mít ___pis. Poraněný řidič upadl do ___vědomí. Bylo náhlé ___větrí. U soudu zazněl ___sudek trestu.
2. Odůvodněte pravopis a doplňte vynechaná písmena d, nebo t. V předponách od-, pod-, před-, nad-, píšeme vždy d.
na_řást, po_ápět se, o_dych, o_ázka, po_chod, na_životní, o_dělení, pře_stavit, na_éct, na_pozemský, na_řízený, o_dálit, po_pálit, na_řazený, pře_pokládat, o_cestovat, na_přirozený, o_být, po_houbí, pře_seda, na_skočit, o_bíjená, po_rubí, na_běhnout